

ספרי' – אוצר החסידים – ליובאוויטש

התוועדות

כבוד קדושת

אדמו"ר מנחם מענדל

זצוקללה"ה נבנ"מ זי"ע

שניאורסאהן

מליובאוויטש

כ"ד תמוז, ה'תשל"ו

יוצא לאור לש"פ כי תבוא, ח"י אלול, ה'תשפ"ד

יוצא לאור על ידי מערכת

„אוצר החסידים“

ברוקלין, נ.י.

770 איסטערן פארקוויי

שנת חמשת אלפים שבע מאות שמונים וארבע לבריא

שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע

בס"ד.

פתח דבר

לקראת ש"פ כי תבוא, ח"י אלול, הננו מוציאים לאור חלק מהתוועדות כ"ד תמוז ה'תשל"ו, הנחה בלתי מוגה.

*

בתור הוספה — מכתב (תדפיס מכרכי אגרות-קודש שמכינים עתה לדפוס).

*

ויה"ר שנזכה תיכף ומיד ממש לקיום היעוד "הקיצו ורננו גו", ומלכנו נשיאנו בראשם, וישמיענו נפלאות מתורתו, "תורה חדשה מאתי תצא".

ועד הנחות בלה"ק

י"ג אלול, ה'תשפ"ד
שנת השבעים וחמש לנשיאות כ"ק אדמו"ר זי"ע
ברוקלין, נ.י.

©

Published and Copyright 2024 by
LAHAK HANOCHOS INC.

788 Eastern Parkway Suite #408 | Brooklyn, New York 11213

Tel. (718) 604-2610

info@lahak.org • <http://www.lahak.org>

The Kehot Logo is a registered trademark of Merkos L'inyonei Chinuch.

5784 • 2024

Printed in the United States of America

נדפס בדפוס

CH Print & Ship

478 Albany Ave. Brooklyn N.Y. 11203

(718) 771-5000

נסדר והוכן לדפוס

על ידי חיים שאול בן חנה

בדפוס „ועד הנחות בלה"ק"

(718) 604-2610

נדפס בסיוע ולזכות יצחק בן לאה וזוגתו רבקה ויקה בת רחל ומשפחתם שיחיו

בס"ד. שיחת אור ליום ועש"ק פ' מטות-מסעי, כ"ד תמוז ה'תשל"ו.

בלתי מוגה

א. יום זה נקרא בשם "ערב שבת קודש" מצד שייכותו ליום השבת, כמוכּן גם מדיוק הלשון "מעלי שבתא" (כמו שנקרא יום עש"ק), שאחד הפירושים ב"מעלי" הוא¹ — שיום זה מכניס את השבת.

וההדגשה בזה — בהקדמת דברי הגמרא בפסחים², שהתחלת הענין ד"מעלי שבתא" היא כבר ביום הרביעי בשבוע, ועאכו"כ — ביום החמישי בשבוע, ששייכותו ליום השבת גדולה יותר, כמוכּן מכמה דינים³ בנוגע להכנות לשבת; ועאכו"כ — בעמדנו בזמן שהוא אור ליום הששי, שנקרא "בי שמש"י"⁴, שאז הענין ד"ערב שבת" הוא בתכלית הדיוק.

ומזה מובן, שכאשר עומדים בערב שבת מברכים, שבת המתייחדת משאר השבתות בזה שמברכים בה את החודש — הרי זמן זה שייך כבר לענינה של ברכת החודש.

ב. נוסח ברכת החודש בימינו (כפי שמביא אדמו"ר הזקן בנוסח הסידור שלו, וכפי שאומרים בפועל) — מתחיל "מי שעשה נסים כו", ולאח"ז — לאחר ההכרזה ע"ד קביעת היום שבו יחול ראש-חודש ("יום החודש"⁵, או כאשר ר"ח הוא ב' ימים — "ימי החודש") — בקשה ותפלה הכוללת ששה לשונות של הענינים המבוקשים.

והנה, אף שלשונות אלו הם צד השווה בכל שבתות מברכים, מ"מ, מזה גופא שבקשת הברכה כוללת ששה לשונות, וגם הנוסח שאומרים לפנ"ז ("מי שעשה נסים") כולל כמה פרטים — הנה ע"פ הכלל⁶ "אי אפשר לבית המדרש בלא חידוש", היינו שבכל ענין החוזר על עצמו מזמן לזמן, אין זו חזרה בלבד, אלא בכל פעם מיתוסף חידוש, מובן שבכל חודש ישנו לימוד וענין מיוחד בנוגע ללשונות אלו.

אלא שישנם חדשים שבהם יש צורך לחפש מהו הלימוד המיוחד שייך לחודש זה; אבל בנוגע לחודש מנחם-אב — הנה מיד כאשר מעיפים מבט על בקשת הברכה שלאחר ההכרזה ע"ד קביעת "יום

(1) ראה גם שיחת זאת חנוכה תשמ"א.

(2) קו, סע"א.

(3) ראה שו"ע אדה"ז או"ח סרמ"ב ס"א. יחזקאל מו, א. ו. ועוד.

(4) כתובות קג, א ובפרש"י.

(5) לשון הכתוב — שמואל-א כ, לד.

(6) חגיגה ג, סע"א.

החודש", רואים שאחד מלשונות אלו הוא "לישועה ולנחמה", לשון השייך בגלוי ובדיוק לחודש "מנחם-אב", שהוא ענין הנחמה בגלוי, כפי שמתבטא בשם ("מנחם").

ומזה מובנת גם השייכות לענין הישועה ("לישועה ולנחמה") — כי הדרך לבוא לענין הנחמה היא ע"י הישועה מהענינים שהם היפך הנחמה.

ג. ע"ד האמור לעיל, שישנם חדשים שבהם הלימוד מברכת החודש הוא בגלוי יותר מאשר בחדשים אחרים — ע"ז הוא בנוגע לכל שנה ושנה:

אף שמדי שנה בשנה חוזרים ונעשים הענינים הקשורים עם פרשת השבוע, או עם עניני שבת מברכים, ראש-חודש וכו' — מ"מ, מזמן לזמן ישנן שנים שיש בהן מאורעות מיוחדים, המדגישים עוד יותר ענינים אלו, ועליהם חלה תורת הבעש"ט שמכל דבר שיהודי רואה או שומע עליו ללמוד הוראה בעבודתו להקב"ה, ועאכו"כ כאשר ישנם שני הענינים — הן ראי' והן שמיעה.

ובמינו אלו, וע"פ מאורעות הזמן הכי אחרון — אין צורך להסביר את השייכות המיוחדת עם תוכן הענין דברכת החודש, החל מההקדמה (עוד לפני ההכרזה על קביעות ימי החודש) — "מי שעשה נסים .. הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ", שיש לה שייכות מיוחדת למאורעות הזמן האחרון⁷, נסים שאירעו בגלוי לעיני כל.

ולאחרי שאומרים "מי שעשה נסים", לשון עבר — באה מיד לאח"ז הבקשה: "הוא יגאל אותנו בקרוב", וכמודגש בכ"מ בתורת החסידות⁸, שלשונות אלו בלשון-הקודש מתפרשים בשני אופנים: (א) לשון בקשת ברכה מהקב"ה שיגאל ("ער זאָל אויסלייזן"), וביחד עם זה גם (ב) לשון הבטחה שיגאל ("ער וועט אויסלייזן").

וגם הקישור בין שני פירושים אלו מובן, כי ע"ז שיהודי מבקש ומתפלל שהקב"ה יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו כו", לשון בקשת ברכה — הרי זה מחזק עוד יותר את ההבטחה, שהקב"ה יגאל אותנו, ודוקא "בקרוב", ובקרוב ממש,

וכיון ש"יגאל אותנו בקרוב" — הנה מיד לאח"ז "ויקבץ נדחינו",

7 תמוז שנה זו — ראה גם שיחת י"ג תמוז סי"ג ואילך (לעיל ע' ... ואילך). ושי"ג.
8 ראה תו"מ סה"מ תמוז ע' ח. ושי"ג.

7 ראה כש"ט בהוספות סרכ"ג ואילך.
8 נעתק ב"היום יום" ט אייר).
8 שחרורם של השבויים באוגנדה ב' (9

כמדובר כמה פעמים¹⁰ בדיוק סדר לשון הרמב"ם¹¹ "ובנה מקדש במקומו וקבץ נדחי ישראל", שקיבוץ גלויות יתחיל רק לאחר בנין ביהמ"ק, וזוהי ההוכחה ש"הרי זה משיח בודאי",

ולכן ממשיכים וקובעים מיד "חברים כל ישראל) ונאמר אמן", וגם לאח"ז — לאחר ההכרזה על קביעות יום החודש — מוסיפים ואומרים "לישועה ולנחמה" (כנ"ל, שבזה ישנו קשר מיוחד לשבת מברכים חודש מנחם-אב), היינו שענין זה ("יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו") הוא הישועה והנחמה, וחוזרים ומסיימים שוב "ונאמר אמן", שפירוש תיבת "אמן" הוא (כמבואר בארוכה בדרושי רבותינו נשיאינו¹²) הבטחה שהענין נמשך באמיתיות עד למטה (נוסף על הפירוש כפשוטו¹³ — ש"אמן" מדגיש את אמיתיות הענין, "אמן" מלשון "אמת ואמונה").

ד. כמדובר כמה פעמים — ובפרט לאחר ההדגשה בתורת הבעש"ט שזמל מאורע יש ללמוד הוראה (כנ"ל) — הרי בזה גופא ניתוסף עוד ענין, שכאשר מאורע זה הוא דבר בלתי-רצוי, הרי ענינו הוא אזהרה, כהפס"ד הברור ברמב"ם ריש הלכות תעניות¹⁴: "בזמן שתבוא צרה .. ידעו הכל שבגלל מעשיהם .. וזה הוא שיגרום להסיר הצרה מעליהם", וממילא יתעוררו לפשפש במעשיהם ולהתבונן בענינים הצריכים תיקון.

ומאחר שהקב"ה "אינו מבקש .. אלא לפי כחן"¹⁵, מובן, שכאשר מדובר בדור יתום, ובמצב של חושך כפול ומכופל ד"עקבתא דמשיחא", מראה הקב"ה אזהרה זו באופן שיוכלו לתפוס ולהבין מיד במה צריך להיות הפשפוש, ומהו הענין הדורש תיקון לכל לראש¹⁶.

[נוסף על התיקון הכללי — "היום אם בקולו תשמעו"¹⁷, "בחוקותי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"¹⁸: "בחוקותי תלכו" — לימוד התורה (כפרש"י על אתר: "שתהיו עמלים בתורה"), "ואת מצוותי תשמרו" — מצוות לא-תעשה, "ועשיתם אותם" — מצוות עשה¹⁹, שכללותן היא מצות הצדקה, שהיא כלולה מכל המצוות²⁰ ושקולה

(15) תנחומא נשא יא. במדב"ר פ"ב, ג.
 (16) ראה גם ת"מ ח"פ"ב ס"ע 359. וש"נ.
 (17) תהלים צה, ז.
 (18) ר"פ בחוקותי.
 (19) כלי יקר עה"פ.
 (20) ראה לקו"ת בשלה ב, א. ובכ"מ.

(10) ראה גם לעיל ע'...
 (11) הלכות מלכים ספ"א.
 (12) ראה אוה"ת בחוקותי ע' רב. עקב ע'
 תקיח. ובכ"מ.
 (13) ראה שבעות לו, א ובפרש"י.
 (14) פ"א ה"ב.

כנגד כל המצוות²¹, כפי שמבאר רבנו הזקן בארוכה בספר התניא²², שאותו הענין הנפעל ע"י כל המצוות, והוא תכלית כל ענין העבודה והתורה ומצוותי — נפעל ע"י מצות הצדקה באופן נעלה וכללי ביותר. וגם בזה ישנה שייכות מיוחדת לחודש מנחם-אב (ובדרך ממילא — גם עם שבת מברכים חודש מנחם-אב, וממילא גם עם "מעלי שבתא" דשבת מברכים חודש מנחם-אב, כנ"ל), כמ"ש²³ "ציון במשפט תפדה ושבי' בצדקה", היינו שענינו ותכליתו של חודש מנחם-אב — ענין הנחמה ("מנחם") — נפעל ע"י "במשפט (תפדה)", שהו"ע התורה²⁴, וע"י "ושבי' בצדקה", שהו"ע הצדקה].

ה. והנה, התחלת התיקון היא (כמ"ש הרמב"ם שם²⁵) — שלא יאמרו ח"ו "דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרית", אלא בינו שהדבר אירע בהשגחה פרטית.

וע"פ האמור לעיל, שמצד המצב של חושך כפול ומכופל צריך ענין התיקון להיות מודגש ונראה במיוחד — הרי כשמתבוננים, אפילו בהתבוננות קלה, במאורעות הזמן האחרון שבהם מדובר כאן (וכפי שמתברר והולך במשך הזמן ע"י פרטים נוספים המתגלים בפרשה זו), מתחילתם ועד סופם — רואים עד כמה מופרך לגמרי לומר ש"דבר זה ממנהג העולם אירע לנו",

ועד שעומדים בהשתוממות גדולה ביותר: איך יכול לקרות כדבר הזה — בעמדנו בתקופה שבה לכאורה "אותותינו לא ראינו"²⁶, וכללות ההנהגה היא באופן של העלם והסתר?!

החל מעצם ענין החטיפה ואופן התרחשותו — שעם כל פרט חדש שניתוסף, יודעים ורואים ביתר שאת שלא הי' שום מקום בדרכי הטבע שיעלה בידם מעשה החטיפה:

עוד קודם עלייתם לאווירון, התהלכו החוטפים במשך כו"כ שעות רצופות בחדרים שבהם עוברים הנוסעים, במעמד ומצב שיש שם אנשי בטחון ואנשי משטרה וכו'; הם בלטו מאוד ("זיך געוואָרפן אין די אויגן") במראם החיצוני, בדיבורם, בסגנונם, ובחבילות שנשאו עמם; והם אף עברו בדיקה — אשר, הי' די אפילו בבדיקה קלה כדי לעורר

24) לקו"ת ר"פ דברים.

25) ה"ג.

26) תהלים עד, ט.

21) כ"ב ט, א.

22) פל"ז (מח, ב).

23) ישע"י א, כז.

את אנשי הבטחון שהענין אינו פשוט ("דאָס איז ניט קיין גלאַטע זאַך"), וממילא אין להניחם לעלות לאווירון!

וכדי להדגיש עוד יותר עד כמה הי' מושלל בדרך הטבע שיצליחו במזימתם — התנהגותם החשודה של החוטפים היתה בולטת עד כדי כך, שאחת מהחטופים אמרה לעומדים סביבה: ראו, אנשים אלו מעוררים חשד! ... ומפני זה מתייראת היא לעלות על האווירון!

ומבלי הבט על כל ענינים אלו, שמצד הטבע, אפילו טבע של העלם והסתור, היו צריכים לשלול את האפשרות שיתרחש ענין החטיפה — עבר הענין מצדם ללא שום קושי וללא שום התנגדות!

יתרה מזו: אפילו לאחר עלייתם על האווירון — הרי החוטפים היו מלכתחילה ארבעה אנשים בלבד, ואילו על האווירון היו כו"כ מאות אנשים, וביניהם אלו שתפקידם הי' להגן על הנוסעים (שלא לדבר על אנשי הבטחון שהיו לפניו, קודם העלי' לאווירון, כנ"ל), ואעפ"כ לא הי' מצדם שום קושי ושום התנגדות, היפך הנהגת הטבע לגמרי, מכל וכל!

ו. וכיון ש"מרובה מדה טובה כו' ממדת פורעניות"²⁷ — הרי מובן מזה גם בנוגע לאופן הצלתם של החטופים, שגם בזה רואים אנו שהיו נסים גלויים, כי בדרך הטבע לא הי' לזה שום מקום:

בפעולה זו נטלו חלק כמה עשירות אנשים, וידעו אודותי' (עכ"פ בכללות הדבר) בני משפחותיהם, והטיסה היתה למרחק גדול ביותר, ובמקום שממנו יצאו — ידעו לאן הם טסים וכו' וכו', ככל הפרטים ההולכים ומתבררים עתה, אשר מכל זה מובן עד כמה לא הי' שום מקום בדרך הטבע שיצליחו בזה.

ובזה ניתוסף עוד פלא:

לאחרי כל זה — איך יתכן הדבר, שמאורע זה הי' קשור (כמדובר כמה פעמים) בצער של בני"י בכל מקום שהם, וצער שנמשך במשך שבוע שלם — משך זמן של שבעה ימים רצופים, שבזה נכלל כללות היקף הזמן?²⁸

וגם לאח"ז — הרי לא היתה ההצלה שלימה, אלא היתה קשורה בזה שנחסרו ארבע נפשות מישראל, אשר גם לזה לא הי' מקום בדרך הטבע:

מצד ההצלחה של פעולת ההצלה בכללותה — לא הי' שום הכרח

28) ראה שו"ת הרשב"א ח"א ס"ט.

27) יומא עו, א. וש"נ.

שיחסרו ג' מהחטופים, שהרי היו צריכים רק להמשיך לשכב על הארץ, כפי שביקשו מהם לעשות; ועד"ז אותו א' מהמצילים שנספה — ה' יקום דמו — הרי ה' זה באופן שאינו קשור כלל עם מהלך ההצלה (שאו ה' שייך לומר שבמלחמה מוכרח שיהיו קרבנות), אלא כאילו בדרך מקרה לגמרי.

וכל זה מדגיש עוד יותר את ענין האזהרה שבדבר (כנ"ל ס"ד). ולא אזהרה סתם, בנוגע לענין המחשבה בלבד, אלא מכיון ש"המעשה הוא העיקר"²⁹, צריכה אזהרה זו לבוא לידי מעשה בפועל.

ז. ובהקדמה לזה יש צורך לבאר ענין נוסף:

ישנו כלל, שכאשר הקב"ה מזהיר את האדם, אינו מתחיל מיד בעניני נפשות ח"ו. וכמאמר הגמרא בקידושין³⁰, שהובא גם בפרש"י עה"ת ס"פ בהר"י³¹ (שמזה מובן שענין זה מובן גם ל"בן חמש למקרא"), בנוגע לסדר הפרשיות בפרשה זו (ובלשון רש"י שם — "הפרשיות הללו נאמרו על הסדר"):

כאשר אדם מישראל מתנהג שלא כדבעי, שלא באופן הרצוי — "לסוף מוכר את חטלטי"ו", היינו שהתחלת האזהרה היא ע"י חסרון ממון, ובזה גופא — בתחלה חסרון הממון אינו באופן חריף ביותר, אלא באופן קל;

"לא הרגיש (לא שם לבו .. לחזור בו מעבירה שבידו)³² לסוף מוכר את שדותיו", היינו שהאזהרה היא באופן חמור יותר;

ורק לאחר שכל האזהרות הקשורות עם עניני ממון לא פעלו פעולתן — "לא באת לידו עד שמוכר את עצמו", היינו שבא לידי מעמד ומצב שהוא עצמו "נחטף" ("ווערט פֶאַרכאַפֶט"), שבדיני התורה זהו מעמד ומצב של עבד, שאינו ברשות עצמו,

ובפרט עבד על-פי תורה, שלא רשות האדון סתם היא המחייבת אותו לקיים את ההתחייבויות שהעבד מקבל על עצמו, אלא התורה היא המחייבת אותו לזה, ובכמה ענינים — מוציאה אותו מרשות עצמו ("מֵאֲכַט אִים אוֹיס בעה"ב אויף זיך").

[ואף שארז"ל³³ "כל הקונה עבד עברי כקונה אדון לעצמו" — הרי

(32) פרש"י קידושין שם.

(33) קידושין שם. וש"נ.

(29) אבות פ"א מ"ז.

(30) כ, א.

(31) כו, א.

הדברים מופנים אל האדון, אבל בהנוגע להעבד — מחוייב הוא לדעת שהוא עבד].

ונמצא, שלגבי מעמד ומצב זה גופא שבו מדובר כאן (מצב של "חטיפה", ובדיני התורה — "עבד"), אומר רש"י בפשטות, שההתחלה אינה באזהרה באופן זה, אלא קודם לזה ישנה אזהרה הקשורה לענייני ממון. ועל אחת כמה וכמה כשהאזהרה היא באופן חמור עוד יותר, שבאופן בלתי טבעי לגמרי נחסרו ארבע נפשות מישראל — שבוודאי ה' צ"ל קודם לזה אזהרה בענייני ממון.

ח. ובנדו"ד — הנה שבועות אחדים קודם ענין החטיפה, היתה אזהרה גלו' בענייני ממון (כדלקמן).

אלא שלמרכה הצער, מצד החושך כפול ומכופל דזמן הגלות, לא גרם הדבר לזעזוע, אלא עברו עלי' לסדר היום בלי שימת לב כלל, מתוך מחשבה — כלשון הרמב"ם — ש"דבר זה ממנהג העולם אירע לנו וצרה זו נקרה נקרי"ת" (אע"פ שלאמיתו של דבר "מנהג העולם" הוא להיפך ממש, כדלקמן), וביקשו עצות בדרכי הטבע כו', ולא הרגישו שאע"פ שאמנם צ"ל "בכל אשר תעשה"³⁴, אבל העיקר הוא "וברכך ה' אלקיך"³⁴, אשר המשכת ברכת ה' תלו' בהתקשרות עם הקב"ה ע"י המצוות — "מצוה" לשון צוותא וחיבור³⁵.

[ובזה רואים אנו בגלוי את גודל הרחמנות של הקב"ה על דורנו, עד שכל העניינים הנוגעים להתעוררות ביראת-שמים, לימוד התורה וקיום המצוות — ה"ה מראה אותם באופן בולט וגלוי אפילו בחושך העולם; אלא שכאשר מושקעים בגשמיות ובחומריות — אפילו דבר גלוי כ"כ אין רואים...].

וכשם שהאזהרה שלאח"ז לא היתה נוגעת רק לאותם ארבעה מישראל בחייהם הפרטיים, או לבני משפחותיהם, וגם החטיפה לא היתה נוגעת לאותם כמה עשיריות מישראל שנחטפו, אלא זעזעה את כל בני"ב ככל מקום שהם — הרי מובן שגם האזהרה בממון הוצרכה להיות באופן זה, דהיינו (לא בענין של ממון הנוגע להפרט, לאדם יחיד או לקבוצה, אלא) בענין הנוגע לרבים מישראל,

ויתרה מזו — ענין הנוגע במיוחד לבנ"י (קרוב לשלשה מיליון מישראל) הנמצאים בארץ הקודש, הנקראת "ארץ-ישראל", להיותה

(35) ראה לקו"ת בחוקתי מה, ג. מז, ב.

(34) פ' ראה טו, יח.

המקום היחיד שבו יכול איש ישראל למצוא לעצמו מנוחת הנפש, ולהרגיש כמי שנמצא בביתו,

[וענין זה הוא אפילו משחרב בית-המקדש, כאשר ארץ-ישראל היא במעמד ומצב ד"מפני חטאינו גלינו מארצנו"³⁶ — שהרי גם אז נקראת היא "ארצנו", ובלשון הכתוב³⁷ — "זאת תהי' לכם הארץ לגבולותי", היינו שכל גבולות ארץ-ישראל, כפי שהם מצויינים בתורת משה, שהיא תורת אמת — הם "ארצנו", לעד ולעולמי עולמים, ולכן דוקא שם יכולים בני" להיות במנוחה],

משא"כ בחו"ל — אין יהודי יכול למצוא לעצמו מנוחת הנפש, כמ"ש³⁸ (ונתבאר בדברי רז"ל³⁹) "ובגויים ההם לא תרגיע".

ועד כדי כך, שגם כאשר יהודי מתפלל ומבקש על מזונו בחו"ל, בכל מקום שיהי, אפילו בקצוי תבל, ומצליח בתפלתו, והקב"ה נותן לו בני חיי ומזוני רויחי — הרי זה ע"י "והתפללו אליך דרך ארצם"⁴⁰, היינו שהתפללות באות תחילה לא"י, ומשם עולות השמימה.

ומזה מובן גם בנוגע למילוי בקשות התפלה — שההשפעות נמשכות תחילה לא"י, וזהו היסוד להשפעות הנמשכות לכל העולם כולו, ובלשון הגמרא⁴¹ — "ארץ ישראל שותה מי גשמים, וכל העולם כולו מתמצית".

ומובן, שענין הנוגע לבני הנמצאים בארץ-הקודש — הרי הוא נוגע בדרך ממילא לכל בני" בכל מקום שהם, שהרי "כל ישראל ערבים זה בזה"⁴², ועאכו"כ — בענין הקשור עם מקומות הקדושים, הכותל המערבי וכו' וכו'. ואין להאריך בדבר המובן ופשוט לכאו"א (אפילו מי שאינו במדריגת "נכון"...).

ט. ונחזור לענינו — שכמה שבועות קודם החטיפה היתה אזוהרה בעניני ממון. ובהקדמה:

ידוע ומפורסם, שבארצות-הברית, בשנה שבה מתקיימות "בחירות", ובפרט בחדשים האחרונים שקודם ה"בחירות", הרי כל מי שחפץ (ובלשון המדינה — "רץ") להבחר — אפילו למשרה קטנה, ועאכו"כ כשרוצה להבחר למשרה הכי גדולה, נשיא המדינה כולה —

(40) מלכים-א ח, מת. וראה שו"ע אדה"ז

או"ח רסצ"ד. וש"נ.

(41) תענית יו"ד, רע"א.

(42) שבועות לט, סע"א. וש"נ.

(36) נוסח תפלת מוסף ליו"ט.

(37) פרשתנו (מסעי) לז, יב.

(38) תבוא כח, סה.

(39) ראה מכות כד, א. ב"ר פל"ג, ו.

משתדל לשאת חן בעיני אלו שבידם רשות הבחירה. וזו היתה הנהגת כל המועמדים ב"בחירות" עד תקופת הבחירות דקיץ זה.

ועאכו"כ כאשר אין מדובר בנתינת הבטחה חדשה כדי לשאת חן בעיני הבוחרים, אלא בהבטחה שניתנה כבר — שמעולם לא היתה מציאות בדרך הטבע, מאז שהתחילו לקיים "בחירות" בארה"ב (ועד"ז בשאר המדינות שיש בהן "בחירות חפשיות"), שיחזרו בהם מההבטחה, ובזה יכעיסו וירגיזו את הבוחרים על לא דבר כלל! ובפרט — כאשר מזהירים בשעת מעשה שביטול ההבטחה יכעיס את אלו שהובטח להם הדבר!

הפעם הראשונה שאירע כדבר הזה — היתה כמה שבועות לפני מעשה החטיפה:

היתה הבטחה [אלא שיש ספק אם הבטחה זו היתה בכתב ובפומבי ובפרסום, או שהיתה רק הבטחה בע"פ ובלי פרסום הכי גדול, אבל עכ"פ היתה הבטחה ברורה] של ארה"ב, הבטחה של אותו אדם שמתמודד עתה על-מנת להבחר לנשיא המדינה, לתת סכום של כסף לארץ-ישראל. ובאופן פתאומי נעשה אצלו שינוי, והודיע בגלוי שיתנו רק חצי הסכום! וכל זה — ללא שום ביאור בדבר, מה נשתנה עתה במשך אותם כמה שבועות (או כמה ימים) שעברו מזמן ההבטחה עד הזמן שחזר בו [ואין לומר ששינוי זה נגרם ע"י הלחץ מצד הערביים, או מצד מדינות אחרות, שלא לתת ממון לא"י — שהרי לחץ זה הי' גם לפני ההבטחה]. ועד היום הזה אין שום ביאור בזה בדרך הטבע!

— הסכום שקוצץ מסכום הסיוע לא"י — גדול פי שנים מהסכום שמשגים במשך שנה שלימה ע"י ה"באָנְדס", "המגבית המאוחדת" ("יונייטעד אַפּילס") וכו', וכו', בהשתדלות הכי עצומה!

וגם לאחר שהשתדלו, והשתמשו בכל מיני אמצעים שונים, כדי לבטל את הגזירה — הצליחו להגדיל רק חלק מהסכום, והגרעון שקיצצו מסכום ההבטחה — הסכום שאותו לא יקבלו — נשאר, עד היום הזה, גדול יותר מכל הסכום שמשגים (כאמור) במשך שנה שלימה, בהשתדלות הכי גדולה!

וכל זה — כאמור — באופן שאין לו שום מקום מצד מנהגו של עולם.

י. ולאחר שניתנה אזהרה בעיני ממון, ואזהרה זו לא זעזעה באופן שביא לידי הוספה ב"בחוקתי תלכו ואת מצוותי תשמרו ועשיתם אותם"¹⁸ — לא היתה ברירה, כביכול, והוצרכו לאזהרה הקשורה לגופים.

ובזה גופא — ההתחלה בדבר היתה בזה שהגופים היו במעמד ומצב של עבדות, שאינם עומדים ברשות עצמם. ואילו זכינו — הרי מיד לאח"ז היו עושים "שטורעם" ("לכו והפגינו"⁴³) שצריכים להוסיף בלימוד התורה, בקיום המצוות וביראת שמים, ואזי היו יוצאים ידי חובה בזה שאותם מישראל היו במצב של עבדות.

ומאחר שלא זכינו — הגיע הדבר לידי כך שנחסרו אותם ארבעה מישראל, שכל אחד מהם הוא "עולם מלא"⁴⁴, ועאכור"כ — כאשר הטעם למה שאירע להם ("דאָס וואָס מ'האַט צו זיי געהאַט און פאַרוואָס זיי האָבן זיך געפעלט") אינו מצד מעלותיהם או חסרונותיהם, אלא מצד נקודה אחת ויחידה — היותם בני אברהם יצחק ויעקב ובנות שרה רבקה רחל ולאה (שהרי כל השאר שוחררו עוד קודם לכן, כמסופר ומבואר ומפורסם).

ולכן מובן מעצמו, שחוב קדוש (וזכות קדוש) הוא, שלכה"פ עתה יעשו "שטורעם" כדבעי, שכאו"א מישראל בכל מקום שהוא יוסיף בעניני "בחוקותי תלכו" — לימוד התורה, ולא לימוד התורה סתם, אלא כפרש"י עה"פ — "שתהיו עמלים בתורה", "ואת מצוותי תשמרו" — עניני מצוות לא־תעשה, "ועשיתם אותם" — עניני מצוות עשה.

וכאשר מבינים את האזהרה, והדבר נמשך למטה למעשה בפועל — אזי יוצאים ידי חובה באזהרה זו, ואדרבה — "והפכתי גו"⁴⁵, וזוכים לישועה ולנחמה בטוב הנראה והנגלה, למטה מעשרה טפחים,

וההתחלה בזה — הגאולה הפרטית בענינים פרטיים — נעשית הכנה קרובה לקיום התפלה "הוא יגאל אותנו בקרוב ויקבץ נדחינו מארבע כנפות הארץ" (כנ"ל ס"ג), הגאולה האמיתית והשלימה ע"י משיח צדקנו.

יא. בענין "בחוקותי תלכו גו" גופא — "שתהיו עמלים בתורה", וקיום מצוות לא־תעשה ומצוות עשה — כלולים כמה וכמה ענינים, ולכאורה אין יודעים באיזה ענין להתחיל, ואיזה ענין צריך לבוא לאח"ז. ובכן, מצד החושך כפול ומכופל (כנ"ל ס"ד ואילך), גם בענין זה ניתנה הוראה ברורה:

דובר כמה פעמים⁴⁶ אודות המבואר בזהר⁴⁷ עה"פ⁴⁸ "ה' ישמר צאתך גו", דקאי על מי שיוצא ("צאתך") מבית שיש בו מזוזה כשרה, שנקבעה

(46) ראה גם

(47) ח"ג רסג, ב. רסו, ב.

(48) תהלים קכא, ח.

(43) ראה ר"ה יט, א. וש"נ.

(44) סנהדרין לו, סע"א (במשנה).

(45) ירמ' לא, יב.

כדין ע"פ שו"ע. והיינו, שנוסף על המבואר בגמרא במנחות⁴⁹ שהמזוזה היא שמירה לאדם בהיותו בביתו, מחדש הזהר שהמזוזה הקבועה בבית שהוא דר בו פועלת שמירה על איש ישראל בכל מקום המצאו — "ישמר צאתך גוי עד עולם".

ואע"פ שדברי הזהר אינם צריכים חיזוק וסמוכות — הנה לתוספת אישור וחיזוק (מצד החושך כפול ומכופל, כאמור), וכדי להקל עוד יותר על ראיית הענין בגלוי, רואים זאת גם בפועל, בעיני בשר:

כאשר בודקים את המזוזות בבתי החטופים (דבר שאפשר לבדוק בעיני בשר, וכבר בדקו) — הרי מבין אלו שאינם מתביישים לגלות את תוצאות הבדיקה, אצל רובם ככולם — לא היו מזוזות כלל, או שאף שהיו מזוזות, לא ה' בכחן להגן, מאחר שהיו אלה מזוזות שאינן כשרות, או שלא היו מזוזות בכל הפתחים, או שלא נקבעו כדבעי ע"פ שו"ע!

ועפ"ז מובן, שהאזהרה שניתנה מלמעלה ע"י מאורעות הנ"ל — היא לכל לראש בנוגע להתחזקות במצות מזוזה.

ולכן מצוה גדולה ביותר וחוב קדוש על כל החטופים שזכו להינצל, לפרסם — ובהקדם הכי אפשרי — שמצב המזוזות בביתם ה' שלא כדבעי בפרטים אלו ואלו,

ובזה להראות, שלא זו בלבד שהם קלטו והבינו מהי האזהרה, אלא שמזהירים גם את כל בני וננות ישראל בכל מקום שהם, שיחזקו מיד את עניני הבטחון, אשר אצל בני"ה התחלה בזה היא ב"ה' ישמר צאתך ובואך", שהוא בטחון שאין גדול ממנו, והוא הממשיך הצלחה גם בעניני בטחון הנעשים בכלים גשמיים ובעשיות גשמיות.

יב. ואזהרה נוספת — בנוגע לענין התורה:

דובר כמה פעמים⁵⁰ בביאור הלשון⁵¹ שהתורה היא "חיינו ואורך ימינו", שכל שאר הענינים שבעולם — יש בהם הפסק: אכילה ושתי' — הם דברים הכרחיים לחיי האדם, אבל אעפ"כ, אין אדם אוכל ושותה בלי הפסק כל רגעי ימי חייו.

ואפילו נשימה, שהיא נוגעת יותר ותדירה יותר מאכילה ושתי' — אעפ"כ, הרי בכחו של אדם לעצור את נשימתו למשך כמה רגעים, כגון בשעה שהוא טובל במים, שאז לא שייך ענין הנשימה, ואעפ"כ יכול להחזיק

(49) לג. ב. וש"נ. 51) נוסח ברכת האבת עולם של ערבית

(50) ראה תור"מ חס"ד ס"ע 429. וש"נ. — ע"פ לשון הכתוב נצבים ל, כ.

ראשו במים משך כמה רגעים [לדינא (לגבי דיני עגונה וכו')] ⁵² — קיי"ל שאדם יכול לשהות במים לא רק למשך כמה רגעים, אלא אפילו למשך כמה שעות, ועדיין להשאר חי. אבל בהנוגע לענינו — די בזה שאנו רואים שנשימה יש בה הפסק, ואין זה מונע את מציאותו של האדם].

הדבר היחיד שלא יתכן בו הפסק אפילו לרגע אחד — לא רק "רגע כמימרי" ⁵³, אלא אפילו פחות מ"רגע כמימרי" — הוא "חיינו": לומר שהאדם מפסיק ח"ו לרגע מלהיות "חי", ואח"כ חוזר ונעשה "חי" — זהו דבר שאינו שייך במציאות כלל!

[ואין זה שייך לענין תחיית המתים, שפירושו שהאדם נעשה מציאות חדשה, ע"י תחי' חדשה, ונצרך לזה נס גדול ביותר כו'].

ועל זה אנו אומרים שהתורה היא "חיינו", כלומר שאין שייך בזה הפסק כלל.

ולכאורה הדבר דורש ביאור: איך אפשר לומר שהתורה היא "חיינו", היינו שאין שייך הפסק בתורה? והרי על-פי תורה צריך האדם לישון (שהרי נאמר ⁵⁴ "ונשמרתם מאוד לנפשותיכם"), וכשהוא ישן — אינו לומד תורה! ולא זו בלבד, אלא שישנו "זבולון", שעל-פי תורה עוסק בעניני פרנסה (אלא שעוסק בזה לשם שמים)!

אלא הפירוש בזה הוא, שמאחר שמהתינוק מתחיל לדבר אביו מלמדו תורה ⁵⁵, הרי עניני התורה שלמד אז נחקקים במוח זכרונו, ומאז נמצאים הם אצלו בשלימות [וכמבואר בלקו"ת ⁵⁶, שאפילו בשעה שהאדם עוסק ב"מסכתא אחריתי", הרי המסכתא שלמד קודם לכן נמצאת עדיין בשלימות במוח זכרונו, אלא שבגילוי עוסק הוא במסכתא אחרת].

במה דברים אמורים, שדי בכך שהתורה נמצאת במוח זכרונו — כאשר יש לו קשר עם התורה; אבל אם הוא מפריד את מוח הזכרון מהתורה, ומפריד את התורה מגופו — אזי אין הגוף מקבל את ענין החיות ("חיינו")!

כאשר האדם מתעסק בענין אחר — ואפילו אם מתעסק רח"ל ב"דבר המזיק", היינו שחושב אודות הגוף וחומריות הגוף, ענינים המזיקים לנשמה, וגם עושה ענינים המזיקים לנשמה — הקשר בין הגוף

52) ראה שו"ע אהע"ז סי"ז סל"ב (55) ראה סוכה מב, סע"א. ספרי עקב יא, כבאה"ט ובפת"ש. ושי"ג.

53) ברכות ז, א.

54) ואתחנן ד, טו. וראה ברכות לב,

56) ואתחנן ו, ריש ע"ב. ויקרא (הוספות) נב, סע"ג ואילך.

לנשמה הוא עדיין בשלימות אצלו, אלא שאינו ניכר בגלוי; אבל אם נחסר קשר זה — אזי נעשית מציאות שהיא היפך החיים!

וזוהי האזהרה השני שבמאורעות הנ"ל — שכל אחד צריך להנך את עצמו, ואת כל אחד ואחת הנמצאים בסביבתו, שידעו שהתורה היא "חיינו", ואין שייך בזה שום הפסק כלל. ולכן צריך כל אחד לדעת דברי תורה שבעל-פה, כדי שיהי' דבר תורה חקוק תמיד במוח זכרונו, כמבואר בד"ה "והדרת פני זקן" שבלקו"ת⁵⁷.

יג. נוסף לשני הענינים הנ"ל (מזוזה ותורה), ישנו עוד ענין עיקרי השייך למאורעות האמורים:

מאחר שבנ"י נמצאים במצב ד"כבשה העומדת בין שבעים זאבים"⁵⁸, כשהנהגה היא באופן של העלם והסתר ("אותותינו לא ראינו"²⁶), ואין להם אלא להישען על הקב"ה [ובלשון המדרש⁵⁸: "גדול הרועה שמצילה ושומרה כו'"], ומבקשים ממנו "לא לנו גו"⁵⁹, שלא יביט אל מעשיהם ולא יעשה חשבונות כו' — צריכה להיות הנהגה באופן ד"מדה כנגד מדה"⁶⁰, עכ"פ במקצת דמקצת.

וענין זה הוא ע"י מצות הצדקה:

כאשר אדם מישראל נוטל פרוטה משלו, ונותן אותה לזולתו נתינה גמורה, באופן של צדקה — ללא מחיר, ללא תשלום וללא שכר, ומבלי לבקש תמורתה שום ענין, אפילו לא "ישר כח" — הרי זה מעורר מעין זה למעלה, שהקב"ה אינו מביט על מעשיו ונהגותיו כו', אלא נותן "מידו המלאה הפתוחה הקדושה והרחבה"⁶¹.

[ואף "שכל מדותיו של הקב"ה מדה כנגד מדה" (כנ"ל) — הרי הכוונה בזה היא שהקב"ה פועל באותו סוג פעולה של האדם, אבל נתינתו היא כמה פעמים ככה, עד לאופן של בלי גבול].

ושני ענינים אלו — תורה וצדקה — הם שני הענינים שנזכרו לעיל (ס"ד): "ציון במשפט תפדה" — ענין התורה, "ושבי' בצדקה" — ענין הצדקה. וההתחלה בזה היא (כנ"ל) בענין המזוזה, שיש הכרח לפעול שתהי' בכל מקום ומקום.

יד. וכמדובר כמה פעמים — מאחר ש"כל ישראל ערבים בזה בזה"⁴²,

(57) ס"פ קדושים. (60) סנהדרין צ, סע"א. וראה סוטה ת, ב

(58) תנחומא תולדות ה. אסת"ר יו"ד, יא. ואילך.

(61) נוסח ברכה הג' דברה"ז.

(59) תהלים קטו, א.

הרי כאשר חסר ח"ו בעניני הבטחון בביתו של אדם אחד מישראל — בדרך ממילא חסר בענין הבטחון אצל כאו"א מישראל, בכל מקום המצאו!
 ובאשר לה"הסברה", שמדובר בביתו הפרטי ובחיי הפרטיים, ואסור להתערב בזה — ישנה הוראה נפלאה מענין החטיפה ומענין ההצלה:
 בפעולת ההצלה השתתפו כמה עשירות אנשים (ביחד — למעלה משלשים או ארבעים איש), שלכל אחד מהם ישנם חיים פרטיים משלו, והנהגה פרטית משלו; והצלחתה של פעולת ההצלה — הצלתם של למעלה ממאה אנשים שמוטל עליהם להצילם — היתה תלויה בזה שכל אחד ואחד מהם יניח על הצד את עניניו הפרטיים, ויעשה את הנדרש לצורך ההצלה.

אילו הי' עולה בדעתו של אחד ויחיד מהם, מאיזו סיבה שתהי', לעשות דבר בלתי־רצוי בהיותם באותו מעמד ומצב, אפילו בפינתו הפרטית — להשמיע קול צעקה, להדליק נר, לקפוץ הצדה באופן שעלול לעורר את שימת־לבבם של השונאים והמתנקמים, וכיו"ב — הי' הדבר מעמיד בסכנה רח"ל לא רק אותו, אלא את כל המשתתפים בהצלה, את כל הניצולים, ואת הצלחת כל ענין ההצלה!

ואף שהמצילים יצאו לפעולת ההצלה מתוך מס"נ, ואכן עמדו במס"נ בגלוי, ומה עוד אפשר לדרוש מהם? אדם המוסר את נפשו, שאין לך דבר גדול מזה — האם אפשר להיטפל אליו בנוגע לענין פרטי, דבר קל או תנועה קלה?!

והמענה ע"ז הוא, שאף שפעולת ההצלה מיוסדת על מס"נ, ואכן הוצרכו למס"נ, ומגיע להם ע"ז שכר שאין להעריך אותו ואין לו שיעור כלל וכלל — אבל ביחד עם זה אין די במס"נ לבדה, אלא כדי שיצליחו במס"נ שלהם צ"ל לאח"ז "המעשה הוא העיקר"²⁹, היינו שיומשך המס"נ במעשה בפועל, לציית ולעשות את הנדרש מתוך קבלת־עול.

ומובן עד כמה מופרכת הטענה שהוא איש פרטי, ובאיזו זכות מכריחים אותו שלא לעשות כרצונו — מה גם כשמדובר הוא אודות עניני קטנות: הדלקת גפרור, השמעת קול צעקה או צחוק, קפיצה קלה ממקומו וכיו"ב...!

ועד"ז בעניני תומ"צ — כשאדם טוען שמדובר בסך הכל על הדלקת גפרור בשבת, וההיזק שהדבר גורם לו — לא אכפת לו, והרי החובל בעצמו פטור בדיני אדם⁶²... כך הוא דין התורה!...

(62) ב"ק צ, ב (במשנה). תוספתא שם ספ"ט.

וכאשר משיבים לו שאסור להדליק גפרור בשבת, ומסבירים לו שהדבר נוגע לכל אדם מישראל בכל מקום המצאו, מאחר ש"כל ישראל ערבים זה בזה" — מיתוספת בזה הוראה פרטית מהמאורע האמור, מעמד ומצב שבו ניכר ענין זה בגלוי — שהנהגה של אדם אחד ויחיד, לרגע קטן, בפרט שהוא לכאורה קטן ביותר, אם אינה כפי שנקבע ע"י מלך מלכי המלכים הקב"ה — אזי התוצאה היא רח"ל ע"ד לשון הרמב"ם⁶³ "עשה מצוה אחת הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה", ולאידך כו'.

ומה שטוען שהוא "דמוקרטי", והוא חכם גדול וכו', והוא יעשה את חשבונותיו בעצמו — אין זה שייך שהאדם יסמוך על חשבונותיו שלו ועל שכלו וגדלותו שלו, כי אף שייתכן שכל זה אמת, אבל המחזיט בדבר הוא מי שיודע את כל הענין מתחלתו ועד סופו, ויסדו וקבעו מתחלתו ועד סופו;

וכיון שהוא הורה ש"ששת ימים תעבוד ועשית כל מלאכתך"⁶⁴, ואילו ביום שלאח"ז אסור להדליק גפרור, והדבר נוגע לכל בני"י, כיון ש"כל ישראל ערבים זה בזה" — הרי זה בדוגמת המאורע הנ"ל, שבו רואים בגלוי עד כמה צריכים להיזהר ולהישמר, ולהבטיח שכל פרט הכי קטן ייעשה על-פי הוראותיו של מי שקבע את התכנית של מבצע פרטי זה.

טו. ונקודת הענין — שההוראה שצריך כאו"א מישראל ללמוד ממאורע זה היא, שגם כאשר מדובר אודות חייו הפרטיים, עליו לדעת שגם נפש אחת מישראל היא "עולם מלא"⁶⁴,

ואין הכוונה בזה שהוא "עולם מלא" רק לעצמו, וממילא היותו "עולם מלא" היא ענין פרטי (או ענין כללי) שלו, אלא כהפס"ד הברור⁶³ שיראה האדם עצמו שקול וכל העולם כולו שקול, ואם "עשה מצוה אחת" — מעשה טוב, דיבור טוב, או אפילו מחשבה טובה — "הרי הכריע את עצמו ואת כל העולם כולו לכף זכות וגרם לו ולהם תשועה והצלה". ובהנוגע לפועל (כאמור) — "המעשה הוא העיקר":

כאשר יתבוננו במאורעות אלו — הרי התבוננות זו גופא היא כבר התחלת התיקון והתשובה, כמובן גם מלשון הרמב"ם בריש הלכות תעניות (כנ"ל ס"ד), שהתחלת התיקון היא בהתבוננות בהתחלת ויסוד הענין, שאין זה "מנהג העולם" ו"נקרה נקרית", אלא הכל הוא מהקב"ה,

(63) הלי' תשובה פ"ג ה"ד.

(64) יתרו כ, ט. ואתחנן ה, יג.

ובפרט בנדו"ד, שהדבר ניכר בגלוי לעיני בשר, ככל הפרטים שנמנו לעיל, ויש עוד להאריך בזה ולהוסיף עוד כמה וכמה לימודים.

והתחלה טובה זו — היא תהי' המחשבה הטובה הנוספת, שהיא עצמה יש בכחה להכריע "את עצמו ואת כל העולם כולו",

ולאח"ז תומשך גם בדיבור טוב, שבנ"י ידברו בסביבתם אודות ענין זה, ובזה יעוררו את אחב"י שידעו שהעולם אינו הפקר ח"ו, אלא "יש בעל הבית לבירה זו"⁶⁵, וכל ענין תלוי בהקב"ה ומתנהל ע"י הקב"ה, שהוא "עצם הטוב, ומטבע הטוב להיטיב"⁶⁶.

וכאשר בנ"י מראים באצבע קטנה שהם בנו חביבו של הקב"ה, "בני בכורי ישראל"⁶⁷, ומקשרים זאת עם זה שיש להם מזוזה כשרה בבתיהם⁶⁸ — אזי "ה' ישמר צאתך ובואך מעתה ועד עולם"⁴⁸, ועד"ז בנוגע ללימוד התורה,

ובלשון כפי שדובר עד"ז כמה פעמים — מבצע תורה, מבצע תפילין, מבצע מזוזה, מבצע צדקה, מבצע בית מלא ספרים — יבנה וחכמי, ועאכו"כ ג' הענינים היסודיים — נרות שבת קודש, כשרות האכילה ושת' וטהרת המשפחה,

ויש להוסיף במיוחד בענינים הקשורים בימים אלו — ימי בין המצרים, ועאכו"כ בעמדנו בשבת מברכים חודש מנחם-אב, ולאח"ז מתחילים תשעת הימים שיהפכו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים"⁶⁹,

דהיינו — להוסיף בתורה ("במשפט תפדה"), הן בשיעורים שכבר למדו ע"ע — שלימוד התורה בשיעורים אלו יהי' באופן ד"עמלים בתורה", והן הוספה בכמות, וכן להוסיף בצדקה ("ושבי' בצדקה"),

החל (כאמור) ממבצע מזוזה, וכן מענין חינוך הילדים, אשר "מפי עוללים ויונקים יסדת עוז גו' להשביט אויב ומתנקם"⁷⁰,

וכ"ז יביא את הישועה והנחמה, ויקויים הדבר בפועל שיהפכו ימים אלו "לששון ולשמחה ולמועדים טובים", בקרוב ממש.

* * *

(68) ראה ע"ז יא, א.

(69) זכרי' ח, יט. וראה רמב"ם הל' תעניות בסופן.

(70) תהלים ח, ג.

(65) ראה ב"ר רפ"ט.

(66) ראה בהנסמן בלקו"ש חכ"ד ע' 334

בערה (ד"ה מספרי הח"ן).

(67) שמות ד, כב.

הוספה

בי"ה, יא' תמוז תשכ"ב
ברוקלין

שלום וברכה!

במענה למכתבו מיום ב',

בעת רצון יזכירוהו על הציון הק' של כ"ק מו"ח אדמו"ר זצוקלה"ה
נבג"מ זי"ע למילוי משאלות לבבו לטובה,

ובודאי למותר לעורר על הכרח הוספה בעניני תורה (הנגלה והחסידות)
ומצותי, שנוסף על העיקר אשר נצטוינו להעלות בקדש, הרי זה גם צנור וכלי
לקבלת ברכת השי"ת בהמצטרך לאדם, ובאם בכל זמן כן הוא, עאכו"כ
כשזקוקים לברכה מיוחדת ובענין עיקרי כשידוך, שזהו כנוסח הברכה, ענין
דבנין עדי עד, וק"ל.

לכתבו שכח הדמיון לפעמים מבלבל מהתרכז בלימודים. ידועה העצה
לזה שהלימוד בתורתנו הק' צ"ל בחברותא דוקא וכדברי חז"ל, וכמאמר חז"ל
למוצאיהם בפה, ובאם אין חבר, עכ"פ ע"י ראיי בפנים הספר.

לשאלתו להשתמש בכח הדמיון לענינים שבקדושה, לפלא השאלה, והרי
זוהי התחלת כל ד' חלקי שו"ע (אורח חיים סי' [א']) שויתי ה' לנגדי תמיד, ועיין
שו"ע [מהדורא בתרא] לרבנו הזקן סעיף ה'.

נעם לי לקרות במכתבו ע"ד לימודו בתורת החסידות, ובודאי כנ"ל יוסיף
בזה כהנה וכהנה (עיין סנהדרין כא' א), והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו,
והרי הימים ימי סגולה, בסמיכות לחג הגאולה יב' ויג' תמוז, גאולת כ"ק
מו"ח אדמו"ר נשיא ישראל, אשר על הציון הק' שלו יזכר.

בברכה לבשו"ט בכל האמור.

נצטוינו להעלות בקדש: ברכות כח, א. וש"נ.

כנוסח הברכה .. דבנין עדי עד: ברכת אירוסין ונשואין.

בחברותא .. וכדברי חז"ל: ראה ברכות סג, ב. אבות פ"ו מ"ו. הלי' ת"ת לאדה"ז פ"ד ה"י.
וכמאמר חז"ל למוצאיהם בפה: משלי ד, כב. עירובין נד, רע"א. וראה הלי' ת"ת לאדה"ז שם ה"ט.
בפנים הספר: ראה גם אג"ק ח"ה אגרת א'תגו. ח"ח אגרת ב'תקכה. ח"ט אגרת ב'תתעה.
ג'ו. ח"י"א אגרת ג'תקיג. ג'תשלד. ח"י"ג אגרת ד'תח. ד'תרסג"ד. ח"י"ד אגרת ה'צו (ס"ב). ה'קמה.
ח"ט"ו אגרת ה"ת. ה'תרנג (ס"ב). ח"י"ז אגרת ו'תפא. ח"י"ח אגרת ו'תקפט (ס"ב). ו'תתמד (ס"ג).
ד"א. ח"כ"א אגרת ח'תקפד, ובהנסמן בהערות שם. ח"כ"ב אגרת ח'שנו. ובכ"מ.

שויתי ה' לנגדי תמיד: תהלים טז, ח.

והובטחנו הבא לטהר מסייעין אותו: שבת קד, א. וש"נ.

מוקדש
לחיזוק ההתקשרות לנשיאנו
כ"ק אדמו"ר זי"ע

ולזכות

הרה"ת ר' **מנחם מענדל** שיחי
זוגתו מרת חי' **מושקא** שתחי'
לרגל יום הולדתה – לשנת הצלחה
בתם ובנם **שיינא ולוי יצחק** שיחיו
שלוחי כ"ק אדמו"ר בהונג-קונג

מרת חי' **מושקא** ובעלה הרה"ת ר' **אברהם** שיחיו **שניאורסאהן**

מרת **מרים יהודית** שתחי'

בעלה הרה"ת ר' **אברהם** שיחי **ברויער**
לרגל יום הולדתו – לשנת הצלחה
יוסף יצחק, שמואל ושרה שיחיו

שיחיו מקושרים באמת לכ"ק אדמו"ר זי"ע

נדפס על ידי ולזכות הוריהם

הרה"ת ר' **שלום דובער** וזוגתו מרת **נאוה** שיחיו **רבינוביץ**

ולזכות זקניהם

מרת **שושנה** שתחי' **רבינוביץ**

הרה"ת ר' **שלום דובער הכהן** וזוגתו מרת **אסתר** שיחיו **לרר**